

RUT

Elimélec kakë uni
'imainun aín aintsikama
Moab kakë menu tsóti
kuan ñuikë bana

1 ¹⁻²A baritian Israelkama atun 'apuñuma 'ain ka bëtsi uni raírinëx atun 'apu 'iakëxa, a baritiakaman ka a menu a piti ñu 'aíma 'ain numi 'iakëxa. Usa 'ain ka achúshi uni Judá kakë menua 'ikë Belén kakë ëma anuax Elimélec ax Moab kakë me anu 'itsama baritia tsóti kuankëxa. Kuankin ka ain xanu Noimí 'imainun aín bakë bëchikë bëbu rabé Mahlón kakë a 'imainun Quilión a buánkëxa. A unikamax ka efrateo 'aíshbi Belén menu tsókë unibi 'iakëxa. Usa 'ain ka anuax kuantankëx Moab kakë me anu tsóti bërúakëxa.

³Aínbi ka Elimélec Noemínën bënë ax anu tsóti kuanxbi anuax ñuakëxa, ñuan ka a xanu ain tuá rabëbëshi bërúakëxa. ⁴Usai anu pain 'ikin ka a rabëxunbi moabitas xanu biakëxa; a xanu achúshinëx Orfá kakë 'imainun ka bëtsíxribi Rut kakin anëké 'iakëxa. 'Aínbi ka mapai rabé baritia sënënti 'urama 'ain ⁵Mahlón 'imainun Quilión axribi ñuakëxa, ñuan ka aín tita Noimí tuáñuma 'ianan bënuñuma bërúakëxa.

Noemí 'imainun Rut
Belénnu kuan bana

⁶Achúshi nëtën ka Noemínën Moab menu 'ixun Nukën 'Ibun kaísa aín menua numi chaiira 'ikëbi nëtémiaxa kixun ñuikania kuakëxa. ⁷Usakin kuati ka amiribishi Judá kakë menu kuantëkënti sinántankëx anua 'ikë me anuax ain ñexuta rabëbë aín menubi kuantëkëankëxa; ⁸'aínbi ka bainuxun aín ñexuta rabé kakëxa:

—Mitsun titan xubunu kamina kuantëkënti 'ain, Nukën 'Ibun ka 'atimokin tëmëramikima upíokin mitsu 'akinti 'ikën, 'imainun ka 'ë 'akianan 'ën tuákama 'akinkësaribi okin mi 'akinti 'ikën, ⁹'anan ka bënütëkëntankëxmi min bënëbë upiti tsónun mi 'akinti 'ikën:

—Ësokin katankëxun ka aín ñexuta Noemínën kuantanun kixun bëtsuku kakëxa, 'aínbi ka a rabëtan inkin, ¹⁰ësokin kakëxa:

—¡Usama ka! ¡Nux kananuna min menu mibëbi kuantëkënti 'ain! ¹¹Kakëxunbi ka Noemínën munuma banakin kuainsama taniabi katëkëankëxa:

—'Ën ñexuta kamina kuanti 'ain, ¿añu 'anux kaina 'ë nuibiani 'ëbë kuainsa tanin? 'Ëx kana mitsu an kanitankëxun biti nukëbënë okin tuatëkëntisama 'ain. ¹²Usa 'ain kamina mitsun xubunubi kuantëkënti 'ain. 'Ëx kana

kaniakékë xanu 'aish amiribishi bënütékëntisama 'ain. 'Ëx xuntaku 'aish ënë ñantánbi bënütankëxun tuatékënia, ¹³ ¿kaina mitsun atubë biranaxun kania kaintsian? ¿a tuákama kania kaini sapi kamina mitsux bënuñuma nitsian? Usama ka usai kamina 'ën ñexuta 'aish 'ëbë bërútima 'ain. Nukën 'Ibun ka 'itsaira tëmëranun 'ë 'imiaxa, 'aínbi kana tëmëraia mitsu isi 'ëx 'ikësamairai 'itsaira masá-nuituti 'ain. ¹⁴ Usokin kakëx ka atux amiribishi intëkéankëxa. Usai 'itankëxun ka Orfánën 'ëx kana 'ën xubunubi kuantékëni kixun kakin aín ñe achúshi okin bëtsuku kabiani kuankëxa, 'aínbi ka Rut axëshi aín ñebë bërúakëxa. ¹⁵ Bërútia ka Noemínën kakëxa:

—Ka kuat, min tsabë ka ain me anua aín dioskama 'ikë anubi kuantékënia. Usa 'ain kamina mixribi abë kuanti 'ain.

¹⁶ Kakëxunbi ka Rutnën kakëxa: —'Ë kamina mi ëbiani mibë ënanankiani kuantanun kixun katima 'ain. ¡Uinu karamina kuanin anubi kana 'ëxribi mibë tsóti kuanti 'ain! 'Imainun ka min ëma ax 'ën ëmaribi 'iti 'ikën, min Dios axribi ka 'ën Dios 'iti 'ikën, min ëmanu tsókë unikama ax ka 'ën aintsiribi 'iti 'ikën, 'imainun kana min rabikë Dios aribi 'ën Dios 'ikë rabiti 'ain. ¹⁷ 'Anan ka uinu kara mi ñuia mainia anuribi ñuia 'ë maínti 'ikën. ¡Usa 'ain ka Nukën 'Ibun mibë ënanankiani kuania ñukëma pain 'ikë 'aisamaira okin 'ë tëmëramiti 'ikën!

¹⁸ 'Ësakin kakëxun ka Rutnën ka 'ë ëinsamaira tania kixun 'unánkin Noemínën uisakinbi katëkéama 'ikën.

¹⁹ Usai 'ikiani ka xanu rabé bain Belén kakë ëmanu bëbai kuan-këxa. Kuania bëbakiania isi ka Belénnu 'ikë unikama ratuti tsuá-kirui kikankëxa. Kikankëbë atúx-ribi tsuákirui ka xanukama kanan-këxa: ¿Ënëx kara Noemí ama 'ik? ²⁰ Kiabi ka Noemínën atu kakëxa:

—'Ë kamina bërí Noemí kakin anëtima 'ain; Mará kakin kamina 'ë anëti 'ain, Dios kamabi kushiñu an ka 'aisamaira 'ëx nishké anunbi tëmëranun 'ë 'imiaxa. ²¹ 'Ënuax chikiti kana 'ën bënë 'imainun 'ën tuakamabë chikiakën 'aínbi kana bërí ñuñuma utékënin, usai 'ëx 'iti sapi ka Nukën 'Ibun kuëëankëxa. ¿Uisa kupí kaina Dios kamabi kushiñu an 'aisamaira okin tëmëramikëbi Noemí kakin 'ë anëkanin? ²² 'Ësai ka Noemí Moab kakë aín me anubi 'ain ñexuta Rut kakë moabita abë kuantékëni 'iakëxa. Belén ëmanuxuan atun cebada 'apákë bikin pëukankëbë ka Noemí bëbakëxa.

Rut kakë xanu Booz kakë uni aín naënu tëa ñuikë bana

2 ¹ Noemí ax ka Elimélec aín bënë aín aintsíñu 'iakëxa, ax ka Booz kakin anëké ñuñuira 'ianan sinan mëninshi 'ikë unin 'unánké 'iakëxa. ² Achúshi nëtën ka Rutnën aín ñe Noemí kakëxa:

—'Ë kaina an ñu 'apákë bikë unikaman bikin tëoia cebada

'apákë atu kaxú kuankin binun kara 'ë bimitima 'ikë istánun xutima 'ain. Kixuan kakëxun ka asabika.

—Kamina isikuanti 'ain —kixun ain ñen kakëxa. ³Usakian kakëx ka anua cebada 'apákë aín bimi bikë unikama 'ikë anu kuankëxa. Kuanxun ka unikaman bikin ënkë cebada bimi atu kaxú kuankin anribi biakëxa, a naëx ka Booznan 'ikë kixun 'unánxumabi ka usakin biakëxa, ax ka Elimélec kakë uni aín aintsí 'ibu 'iakëxa.

⁴Usai anu tēmainun ka naë 'ibu Booz ax Belénnuax aín unikaman kara an ñu 'apákë bitsia kixun isi uakëxa ukin ka an ñu bimi bikë unikama uisa kaina 'ain, kixun atu kakëxa:

—¡Nukën 'Ibun ka mitsu 'akinkin bërúanti 'ikë kixun kakëxa! Kakëxun ka atúnribi kakëxa:

—Miribi ka Nukën 'Ibun upíokin sinánxukin 'akinti 'ikë kixun kakankëxa. ⁵Usakin katankëxun ka Booznën an ñu mëia bërúantia anëké uni ñukákëxa:

—¿Uinu 'ikë unin bëchikë kara xanu ux 'ik? ⁶Kixuan ñukákëxun ka an tēia uni bërúanti anëké unin kakëxa:

—Ax ka moabita xanu axa Noemíbë Moab kakë ëmanuax ukë a 'ikën.

⁷An ka uxun 'ën karaisana an ñu 'apákë ain bimi bikë unikaman ënkë a atu kaxú kuankin binun bimitima 'ai kixun ka 'ë ñukáxa, ñukákëxun kana binun kixun kan, usa 'ain ka bëráma upunkin ñu bimi bibaiti bari maníkëbë chukúmashi tanti uaxa. ⁸Usakian kakëxun ka Booznën Rut kakëxa:

—Kamina ësokin mi kamainun kuati 'ain, usa 'ain kamina bëtsi unin naënu ñu 'apákë aín bimi

Rut Booznën naënu 'ia.

bitsi kuantima 'ain. Ënubi kamina an 'ë ñu mëëxunkë xanu kama abë bërúti 'ain, ⁹usa 'ain kamina 'ën ñu mëmikë uni kamabëtan uimiuküa kara ñu 'apákë aín bimi atun bitsia amia bikëbëtan minribi auküa biti 'ain. 'Ën kana an 'ë ñu mëëxunkë unikaman mi 'atima okinma upiokinshi 'akinun kixun kan. Shimakin 'umpax xëatisa tankin kamina uinu kara ñütëmi bixun 'umpax nania anua bitankëxun xëati 'ain.

¹⁰Usakin kakëxun ka Rutnën aín bëmánanën me tikai tëtúbuti 'ikin Booz ñukákëxa:

—¿Uisaxun kaina min 'ë 'unán 'ixunmabi ax ka upí sinánñu xanu 'ikë kixun, 'ëx bëtsi menu 'ikë xanu 'ikëbi 'ë 'unánin? ¹¹Kixuan kakëxun ka Booznën kakëxa:

—'Ën kana upíokin 'unánin min bënë ñukëma 'ain kamina min ñe kamabi ñu upíokin 'akian, 'imainun kamina min papa min aintsikama ëbëtsini anumi tsókë me anuax nubë tsóti uan, bëráma kananuna min 'unánkëma uni 'iakën. ¹²Minmi 'akë ñukama kupín ka Diosan mi 'akinti 'ikën! ¡Israel unibunën Dios kamina an mi 'akinun barian! ¡Usa 'ain ka 'atapa tuañunëan aín tuákama bërúankin aín pëchinu atsímikësa obëtsinkin mi bëaxa. Usa 'ain ka kamabi min 'akë ñukama kupí mi 'akinti 'ikën! ¹³Kixun kakëxun ka Rutnën kakëxa:

—Mix kamina upí sinánñu uni 'ësaribi 'ain, minmi nuibakin kakë banakama an ka 'ë upíokin

sinánmia. 'Ëx kana an mi ñu 'axunkë xanu achúshimabi 'ain.

¹⁴Usokin katankëxun ka anúan piti hora 'ikëbëtan Booznën anribia atubëtan pinun kixun Rut kakëxa:

—Katankëxun ka ënu ka ut, kixun kuëankëxa, kuënkëx uax tsóbutia ka pán tukakë ënë kamina bimi baka kachakë ënu chabóti 'ain kixun kakëxa. Kakëx ka Rut anua an cebada bimi bikë unikama pi tsókë atu rapasu tsóbuakëxa. Tsóbutia ka Booznën cebada bëru tutush okë a pinun kixun 'inánkëxa, 'inánkëxun ka 'aímai puchákin piakëxa, pikinbi ka cebada tutush okë tëxëokëxa.

¹⁵Usakin 'atankëxa Rut amiribishi cebada bimi bitsi kuantëkënkëbëtan ka Booznën an ñu mëëxunkë unikama kakëxa:

—Anribia cebada bimi nëakin bitsia kamina. Bixuma 'anun kixun katima 'ain.

¹⁶'Imainun kamina nëakin bikëxa cebada bimi rëukutia, abia tupikin binun isëshiti 'ain. ¡Uínbi ka usakian 'aia ubiotima 'ikën! ¹⁷Usokian kan ka Rutnën cebada bimi Booznën naënua bari kuabuti ñantabutainun biakëxa. Bitankëxun kamabi an bikë a aín xonua rishkikin tákakëx ka, tupúnkëx veinte kilo inumikian bikë cebada bimi 'iakëxa. ¹⁸Usokin 'axun bibiani ka Rut na bibaikë ñu bimi buani anuaxa ukë Belén kakë ëma anua aín ñe ismi kuanëxa. Kuanxun ismitankëxun ka piti tëxëokë buánkë a bixun aín ñe Noemí 'inánkëxa.

¹⁹Inánkëxun ka Noemínën ñukákëxa:

—¿Uinu kaina tēbaitin? ¿Uisoxun kaina 'aisamaira cebada bimi bibaitin? ¿Diosan ka an mi ësokin 'akinkë uni chuámarua 'inun 'imiti 'ikën! Kixuan kakëxun ka Rutnën ain ñe ui unin naënu kara ñu bimi bitsi tēbaitia kixun ñuixuankëxa.

—Anua 'ën ñu bimi binux tēkë uni ax ka Booz kakin anëkë 'ikën —kixun ka ñuixunkin kakëxa. ²⁰Ñuixunkëxun ka aín ñe Noemínën kakëxa:

—¿Nukën 'Ibun ka a uni upíokin 'akinti 'ikën! An ka nu nuibakin bërí upíokin 'akianxa, bërámibi ka nun aintsí bamakékama abë nuibanankë uni 'iakëxa. A unix ka nun aintsí 'ibu 'ikën, usa 'aish ka ax achúshi uni an nu 'akinti asábi 'ikën. ²¹Kixuan kakëxun ka Rutnën katëkëankëxa:

—'Ën karaisana amiribishi an ñu 'axunkë xanu kamabëtan aín ñu bimi këñukin sënéonkin bikintima 'ai kixun ka 'ë kaxa. ²²Usakian kakëxun ka Noemínën aín ñexuta kakëxa:

—'Ën nuibakë ñexuta asábi ka 'ën sinánkëx sapikamina an ñu 'axunkë xanu kamabë anu tēi bërúti 'ain, usa 'ain kamina bëtsi uninu ñu 'apákë aín bimi bitsi kuantima 'ain, bëtsi unínma mi ubioia usa 'ain. ²³Usokian aín ñen kakëx ka Rut amiribishi Booz kakë uni ain naënu kuanxun ñu bimi anu tēkë xanu kamabëtan bikin cebada 'imainun trigo 'apákë aín

bimi këñukin binun 'akiankëxa. Usai tēibi ka aín ñebë énananima abëbi 'iakëxa.

Booznën Rut nuibakin 'akian ñuikë bana

3 ¹Achúshi nētën ka abë bana-kin ësokin Noemínën aín ñexuta Rut kakëxa:

—Mix kamina 'ën ñexuta 'ain, usa 'ain kana 'ën achúshi uni min bënë 'iti bitankëxmi abë upiti tsónun barixunti 'ain. ²Ka kuat, nun aintsí Booz an ñu 'axunkë xanukamabëmi aín naënu tēkë, ax ka bërí xupibukëbë, anuxuan aín trigo bimi aín xo tákanan mēníoti anu kuania. ³Usa 'ain kamina 'ën mi kakë ësöi 'iti 'ain:

—Nashitankëx ro sanuira anun 'ianan min chupa upíra pañubiani kamina anu kuantí 'ain. 'Aínbi kamina pianan xëai sënénkëma pain 'ikë mia unánun 'unánmitima 'ain. ⁴'Aínbi kamina uinu kara 'uxi 'ibútia a upiokinra isti 'ain. Istánkëx munu ñuítsima kuanxun aín taëmiuxun anuan rakukë chupa tabiti a tanain rakabuti 'ain. Usaími rakábukë ka anbi añu kaina 'ati 'ai kixun mi kati 'ikën.

⁵Kixuan kakëxun ka Rutnën kakëxa:

—Uisai 'inun kaina 'ë ka usaibi kana 'iti 'ain kixun.

⁶Kakëx ka Rut aín ñen kakësabi oi 'ikiani Booznën naënu kuankëxa. ⁷Usai 'imainun ka Booznën upí sinánkëshi 'ixun pianan xëakëxa. Usokin 'atankëx ka anu ñu 'apákë aín bimi bixun tsamankin nankë

rapasu 'uxi 'ibúakëxa. 'Ibuón ka imé naëx Rut ñuitsimaira uxun anúan rakukë chupa aín taëmixun tabitankëx a tanain rakabuakëxa. ⁸Usa 'ain ka Booz ain 'uxonkënuax imé naëx bësui, kuainakëkinbi aín taëmi xanu rakákë tani ratuakëxa.

⁹—Ratúkin ka çui kaina mix 'ain? —kixun Booznën ñukákëxa.

Ñukákëxun ka Rutnën kakëxa:

—'Ëx kana an mi ñu mëexunti xanu a 'ai kixun kakëxa. Mix kamina 'ën aintsi 'ibu 'ain usa 'ain kamina 'ë 'akinti 'ain. 'Ën kana min xanu 'inun 'ë biti kuëënin.

¹⁰Kakëxun ka —¡Nukën 'Ibun ka! ¡Mi upíokin 'akinti 'ikë! —kixun Booznën kakëxa—. Kanan ka bërí kamina uinsaranbimi min bënë ñukë 'ain usai 'ikëma anun ësai 'ia kixun ka kakëxa. Usa 'ain sapi kamina 'ësama bënë uni barianan ñuñuira barikimabi ñuñuma unibi bariti 'ian. 'Aínbi kamina 'akëma 'ain kixun kakëxa. ¹¹'Ën kana mi kain, usa aín kamina rakuétima 'ain, kamabi 'ën ëmanu tsókë unikaman ka 'unánxa, mix kamina achúshi xanu upí sinánñu 'ai kixun. Usa 'ain kana añu 'anun kaina 'ë kain a mi 'axúnti 'ain. ¹²'Aínbi ka asérabi 'ëx min aintsi 'ibu 'aínbi bëtsi min aintsi 'ibuira mi 'urama 'ikë anu 'ikën.

¹³Usa 'ain kamina ënë imé ënu bërúti 'ain. Iméishi ka min aintsi 'ibu 'ixun mi bisatankin biti 'ikën; 'aínbi kana an bitsiama, 'ën mi binuxun Nukën 'Ibun ismainunbi mi kain. Usa 'ain kamina bërí ënubi pëkaratamainun 'uxti 'ain.

¹⁴Usakian kakëx ka a imé Booznën taëmiu 'uxi rakabuakëxa. Usaia 'ikë a pëkarati xabakuatsini pëkara iratisama 'aínshi niruax ka Booznëan usai 'inun kónkësabi oi kuankëxa: 'Aínbi ka ënë xanu ka naënu kuanxa kixun uínbi 'unántima 'ikë kixun kakë-sabi oi 'iakëxa.

¹⁵Usa 'ain ka Booznën kakëxa:

—Min chupa anunmi rakukë a bikin kamina upíokin rëtëkërë kati 'ain. Kakëxuan rëtëkërë kaxun Rutnën tuinmainun ka cebada cuarenta kilo inumikin 'aruxuan-këxa. 'Aruxun papimikëx a buani anuaxa ukë ëmanu kuankëxa.

¹⁶Kuanxa anua 'ikë anubi bëbaia ka aín ñen Rut ñukákëxa:

—¿'Ën ñe xuta uisa kara anumi kuankë anu 'iax? Kixuan ñukákëxun ka Rutnën usaia 'ikëkama ñuixuanan usakian Booznën 'akë kamabi ñuixuankëxa, ¹⁷kanan ka ënë cebada kama 'inánkin 'ë kaxa: —Ñu uanima mëkëinshi kuanx kamina min ñenu bëbatima 'ain.

¹⁸Ësakian ñuixunkëxun ka aín ñe Noemínën kakëxa:

—'Ën ñexuta bërí kamina uisakin kara a unin mi 'aia isti 'ain. Ënë ñu ka usa 'iti 'ikë kixun mibëtan mënfokëma 'ixun a unin bërí upíokin sinántima 'ikën.

Booznën Rut xanuo ñuikë bana

4 ¹Usai 'ikë basikëbë ka Booz kakë uni ax anun ëmanu atsínti xëkuënu tsóti kuankëxa, ax ka anuaxa uni timéax banakë

'iakëxa. Anua tsótanbi ka a ñuia Booz kikë aín aintsi ax inúakëxa. Inutiabi ka Booznën kuénkin kakëxa:

—Ënupan ka tsóbuti ut kixun. Kakëx aí ka aín aintsi ax tsóbua-këxa. ²Tsóbukëbëtan ishi ka Booznën mapai rabé uni apanbu a ëmanu 'ikë kuëankëxa, kuénkëxa aia ka a rapasu tsóbunun kixun kakëxa. Kakëxa atux tsóbukëbëtan ka ³Booznën aín aintsi a kakëxa:

—Noimíka Moabnuax utë-këanxa, usa 'ixun ka nun aintsi Elimélec aín me 'ia a maruti sinánxa. ⁴Ën kana ësokín minribimi 'unánun mi kain, min marutisa tankin kamina 'ati 'ain, usa 'ain kana bërí ënë ëmanu 'ikë aín kushibu ënëkaman kuamainunbi mi kain. Mix kamina Elimélecnën aintsi 'ibu 'ain, usa 'ixun kamina min a me marutisa tankin maruti 'ain. Mín 'aiama kana 'ën maruti 'ain, usa 'ain kamina 'ën 'unánkë 'inun 'ë kati 'ain, mi 'imainun 'ëxëshi kana a me maruti asábi 'ain. Kakëx ka aín aintsi 'ibu ax kana maruti 'ai kiax kiakëxa. ⁵Usai kia ka Booznën ësokín kakëxa:

—'Aínbi kamina 'unánti 'ain Noemí aín me marukín kamina moabita xanu kasunamékë Rut aríbi min xanu 'inun bití 'ain, usakinmi 'akëbë ka axa ñukë uni aín me ax aín anën 'akë 'iti 'ikën. ⁶Ësokín kakëxun kuakin ka aín aínsin kakëxa:

—Usa 'ain kana a me marutima 'ain, a me marukín 'ën kuríkinën ñankáishi kupíotima

kupí kana bitima 'ain. 'Ën bakë bëchikë kamanbi ka anun 'ën kupíokë kuríki aín kupí bitë-këntima 'ikën. Usa 'ain kamina min marutisa tankin maruti 'ain; 'ën kana minmi 'ën 'akësa 'inunmi marunun mi kain. ⁷Bërámabi ka Israelkama bëtsi ñu 'inani usaibi 'ikë 'aish 'iakëxa: usa 'ain ka aín aintsi ainan 'ikë ñu 'inani 'ianan, bëtsi ñu marukín sënëonxun 'inani 'ianan, ainanbi 'inua a marukë ñu a bëtsi 'inánkin aín taxaka amo 'ikë ëchíkin bëtsi 'inánkëxa, usakin ka atux usai 'ikë 'ixun usabiokin 'akëxa, ⁸aín aintsi an ka aín taxaka táchikíkin bikin 'inánkin Booz kakëxa:

—Mín kamina maruti 'ain. ⁹Usakin 'inánkëxun ka Booznën anua 'ikë uni apanbu 'imainun abë 'ikë unikama kakëxa:

—Mítsúnbi kamina 'unánin 'ën kana Noemínën me Elimélec Quilión 'imainun Mahlónën me 'ia a maruti 'ain. ¹⁰'Imainun kana mitsun ismainunbi Rut moabita xanu raëmékëa aríbi 'ën xanu 'iti bití 'ain, usa 'ain ka a me 'ën bikëbë aín bënë Mahlón ñua aínbi aín anë ñunuax nëtétima 'ikën, 'ianan ka uisaxunbi ënë ëmanuxun manukë 'itima 'ikën. Bërí kamina mítsúnbi usakin 'aia isin.

¹¹Ësai kia ka anu 'ikë 'apukama 'imainun anua tímékë unikama atúnribi kakëxa:

—Usa ka nunbi kananuna 'unanin. ¡Usa 'ain ka min xanu 'iti Rut a Nukën 'Ibun Raquel 'imainun Lía 'asaribiokin 'akinti 'ikën,

'akinkëxun ka 'itsaira tuapakëxa usa 'ain kananuna israel unibu ain rëbúnki nux 'ain! 'Imainun kananuna mixmi bëtsi uni kamasamaira 'ianan upí sinánñu 'ain Efrata kakë 'ikëbi Belén kakë ëma ënu 'iti kuëënin. ¹²Usa 'ain ka Nukën 'Ibun a mi bikë xanu ënëmi 'itsaira bakë bëchipanun mi 'amiti 'ikën. Usakin 'imikëbë ka 'aisamaira min aintsikama 'iti 'ikën, Tamarmia Judá kakë uni aín bëchikë Fares ainan 'iásaribiti. ¹³Usa 'ain ka anuan biti nëtë sënënkëbëtan Booznën aín xanu 'inun Rut biakëxa. Bitankëxa abë 'iaka Nukën 'Ibun tutankëxa bëbu tuá bakënun 'imiakëxa, 'imikëxun ka bëbu achúshiokin tuakëxa.

¹⁴Usakian 'an ka anu 'ikë xanu kaman Noemí kakëxa:

—;An min baba achúshi mi 'inánkë Nukën 'Ibu ax ka upíokin rabikë 'iti 'ikën, an ka min kani oia atua bërúanti 'ikën! ;Usa 'ain kananuna min baba ax kara kanitankëx Israel kamanuax uisa uni kara 'iti 'ikë kixun isti 'ain! ¹⁵An ka mi upíokin sinánmianan kaniakëtiabi mi 'akinti 'ikën, min ñexuta Rut aín tuá 'ikën, usa 'ain ka aín ñe 'ikë, an mi nuibakë

ax ka mapai achúshi 'imainun rabé tuákën 'akësamaira okin mi nuibatia. ¹⁶Usa 'ain ka Noemínën aín baba 'itsaira kuëënkín bikin nuibakëxa, usakin nuibakin bitankëxun ka anbi bërúankín kanio-këxa. ¹⁷Usakin aín baba 'ikúkë Noimí isí ka a 'urama 'ikë xanukamax kiakëxa: ;Ax ka Noemínën tuá 'ikën! Usa 'ikë ka a rapasu 'ikë xanukaman atúnbi Obed kakín anëxuankëxa a tuakëx ka kanitankëx Jesé aín papa 'iakëxa, 'imainun ka David aín xutókë 'iakëxa.

Davidnën chaitiokëkama 'ia ñuikë bana

¹⁸Ënë unikamax ka Fares kakë uni aín rëbúnki 'iakëxa: Fares ax ka Hezrón aín papa 'iakëxa, Ram ax ka Aminadab aín papa 'iakëxa. ¹⁹Hezrón ax ka Ram aín papa 'iakëxa, Ram ax ka Aminadab aín papa 'iakëxa. ²⁰Aminadab ax ka Nahasón aín papa 'iakëxa, Nahasón ax ka Salmón aín papa 'iakëxa. ²¹Salmón ax ka Booz aín papa 'iakëxa, Booz ax ka Obed aín papa 'iakëxa. ²²Obed ax ka Jesé aín papa 'iakëxa, 'imainun ka Jesé ax Davidnën papa 'iakëxa.